

Home office ako spôsob prevencie šírenia COVID-19

Autori:
Natália Cedzová (ISA, ÚV SR)
Veronika Rybanská (ISA, ÚV SR)

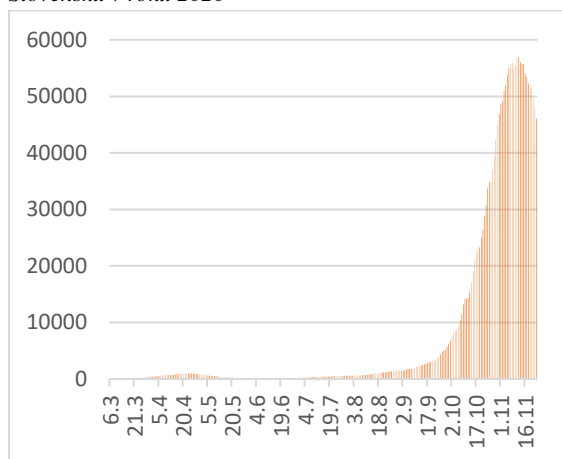
Názory vyjadrené v tomto dokumente sú názory autorov a nemusia nevyhnutne predstavovať oficiálnu pozíciu Úradu vlády Slovenskej republiky. Cieľom diskusných príspevkov ISA je podnecovať a zlepšovať odbornú a verejnú diskusiu na aktuálne témy.

Dokument neprešiel jazykovou úpravou.

Tento projekt je podporený z Operačného programu Efektívna verejná správa.

V marci 2020 na Slovensku prepukla pandémia nového koronavírusu.¹ Na zamedzenie jej šírenia boli prijaté rôzne opatrenia s hlavným cieľom obmedziť pohyb a osobný kontakt obyvateľov. Okrem iného sa napríklad zavreli školy, uzavreli určité obchodné prevádzky, zrušili bohoslužby, a zaviedlo sa povinné nosenie rúšok.² Situácia sa umiernenila v období leta 2020, kedy počet nakazených klesol a opatrenia sa uvoľnili.³ Počet prípadov sa však opäť prudko zvýšil v mesiacoch september a október, čo spôsobilo opätovné zavedenie niektorých protipandemických opatrení.

Graf č. 1 Počet aktívnych prípadov COVID-19 na Slovensku v roku 2020

Zdroj: vlastné spracovanie dát z korona.gov.sk

¹ Úrad verejného zdravotníctva. 2020. „Koronavírus a Slovensko“ Dostupné: <https://korona.gov.sk/> Navštívené dňa 24.11.2020.

² Úrad verejného zdravotníctva. 2020. „NA JEDNOM MIESTE: TU nájdete všetky aktuálne platné vyhlášky, usmernenia, odporúčania ÚVZ SR a zásady domácej izolácie.“ Dostupné: https://www.uvzsr.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=4132:covid-19-zavery-z-rokovania-vlady-sr-a-ustredneho-krizoveho-tabu-sr-povinnos-nosenia-ruok-na-verejnosti-zatvorenie-obchodov-v-nedeu-vyleneny-nakupny-as-pre-seniorov-otvorenie-vybranych-prevadzok-v-obchodnych-domoch-karantenne-opatrenia-a-pod&catid=250:koronavirus-2019-ncov&Itemid=153 Navštívené dňa: 25.11.2020.

³ Vid' Graf 1.

Podľa Úradu verejného zdravotníctva SR (ÚVZ SR) sa nákaza šíri najrýchlejšie v rodinách a na pracoviskách, a to aj napriek usmerneniu k ochranným a bezpečnostným opatreniam zo dňa 27.05.2020.⁴ Po prepuknutí prvej vlny pandémie v marci 2020 väčšina obyvateľstva, u ktorej to bolo možné, pracovala formou home office (HO). Opatrenia druhej vlny sa ku forme práce vyjadrujú len zbežne.⁵ Posledné usmernenia sa o práci z domu zmieňujú len v krátkosti, a to odporúčaním na zamedzenie fyzického kontaktu s klientami a spolupracovníkmi napr. počas porád a konferencií. Odporúčania firmám umožniť prácu z domu tam, kde to povaha práce umožňuje, však chýbajú. Väčšina zahraničných krajín považuje prácu z domu za jednu z najefektívnejších možností na zamedzenie šírenia vírusu. Prečo nie je na Slovensku odporúčaná práca formou HO⁶?

SLOVENSKO A HOME OFFICE

Medzi hlavné benefity práce z domu pre zamestnávateľov patrí zvýšená efektivita práce u jednotlivých zamestnancov. Bloom et al.⁷ vo svojom experimente zaznamenali 14% nárast v produktivite zamestnancov na

⁴ Úrad verejného zdravotníctva. 2020. „Usmernenie Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky k ochranným a bezpečnostným opatreniam na pracovisku v súvislosti s rizikom ochorenia COVID-19 v čase krízovej situácie. Dostupné: https://www.uvzsr.sk/docs/info/covid19/Usmernenie_pre_pracoviska_UPR.pdf Navštívené dňa 24.11.2020.

⁵ Google. 2020. „Zmeny v pohybe. Google COVID-19 Community Mobility Response“. Dostupné: https://www.gstatic.com/covid19/mobility/2020-11-20_SK_Mobility_Report_sk.pdf Navštívené dňa 25.11.2020.

⁶ V prípadoch, kde to náplň práce povoľuje.

⁷ Bloom, N.; Liang, J.; Roberts J. & Ying Z. J. (2015) *Does working from home work? Evidence from a Chinese experiment.* Dostupné:

HO. 4% zamestnancov to pripisovalo menšiemu množstvu rozptýlení počas práce, čo viedlo k vykonaniu viacerých aktivít v rámci minúty. Ďalších 9% zamestnancov jednoducho strávilo viac času počas dňa pracou. Priemerný zamestnanec vykazuje, že z domu pracuje v priemere o hodinu dlhšie ako z pracoviska.⁸

Úrad vlády SR zaviedol v marci 2020 usmernenie, ktorým identifikoval oddelenia nevyhnutné pre zabezpečenie chodu úradu. Z tohto dôvodu od 16.03.2020 až do 11.05.2020 vykonávala prácu z pracoviska len zhruba pätina všetkých zamestnancov. Podľa dotazníka na Úrade vlády SR sa produktivita a efektivita zamestnancov nezmenila, priam až zlepšila, pričom tento trend potvrdili vo svojich odpovediach vedúci aj rádoví zamestnanci.⁹ Napriek jej výhodám v rámci efektivity výkonu práce, ale aj s ohľadom na šírenie vírusu COVID-19, sa od tohto obdobia práca formou HO opätovne nepredĺžila. Na základe odpovedí z dotazníka je práve ochrana zdravia dôležitým faktorom pre mnohých zamestnancov:

„V aktuálnej pandemickej situácii mi vyhovuje, že nemusím cestovať do práce a stretávať sa s množstvom ľudí.“

(Zamestnanec ÚV SR)

https://nbloom.people.stanford.edu/sites/g/files/sbiy_bj4746/f/wfh.pdf Navštívené dňa 03.11.2020.

⁸ The Economist. (2020) *The future of the office – What a way to make a living*. [Ed. September 12th 2020]

⁹ Cedzová, N. a Rybanská, V. 2020. „Home Office: Vyhodnotenie efektivity práce štátnych zamestnancov počas home office.“

„v čase protipandemických opatrení - izoláciu a väčšiu bezpečnosť“

(Zamestnanec ÚV SR)

Zamestnanci teda HO považujú za benefit, ktorý im okrem iného umožňuje naďalej vykonávať svoju prácu, zatiaľ čo nemusia ohrozovať seba, svoje rodiny, ani svojich kolegov. Objavovali sa preto aj ostrejšie odpovede vyjadrujúce frustráciu zamestnancov:

„Vzhľadom na aktuálnu situáciu, je najväčším prínosom zníženie pohybu ľudí a sociálnych kontaktov, o ktorom sa tak veľmi často hovorí, ale skutočnosť je úplne iná. Napriek odporúčaniam posielate ľudí každodenne do práce aj keď im druh práce dovoľuje jej výkon z domu. To popiera akýkoľvek zdravý rozum.“

(Zamestnanec ÚV SR)

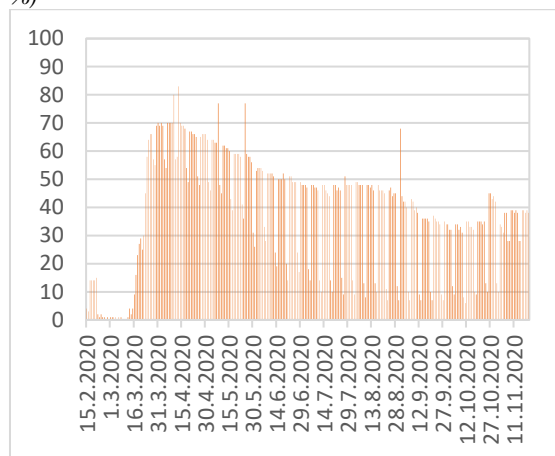
HOME OFFICE V ZAHRANIČÍ

Premiér Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska Boris Johnson odporučil, aby aj v najmenej rizikových oblastiach všetci, ktorým to druh práce umožňuje, pracovali formou HO.¹⁰ Britská vláda teda následne vydala usmernenie, ktorým prikazuje každému, kto môže efektívne pracovať z domu, aby tak urobil. Pre ľudí v rizikových skupinách tiež bolo nariadené, aby ostali doma aj v prípade, že nevedia pracovať z domu.¹¹

¹⁰ Covid: Boris Johnson to unveil post-English lockdown plans. *BBC* 24.11.2020.

¹¹ Government, UK. 2020. „Working during coronavirus if you cannot work from home.“ Dostupné: <https://www.gov.uk/working-during-coronavirus-if-you-cannot-work-from-home> Navštívené dňa 25.11.2020.

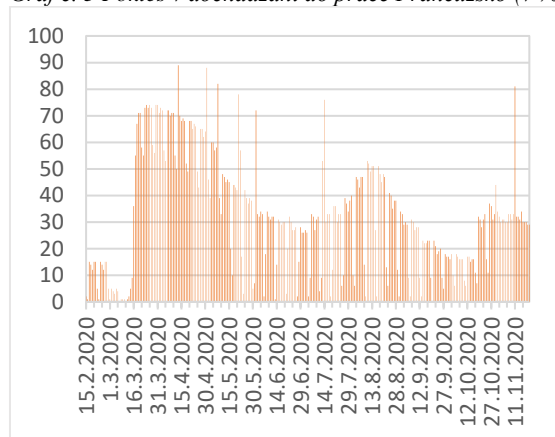
Graf č. 2 Pokles v dochádzaní do práce Veľká Británia (v %)

Zdroj: vlastné spracovanie dát z „Google COVID-19 Community Mobility Reports.“

Francúzsko takisto v rámci svojich opatrení prikazuje obyvateľom pracovať z domu, ak je to možné. V prípade, že to možné nie je, majú zamestnávateľa za zodpovednosť znížiť počet fyzicky prítomných zamestnancov na pracovisku, aby tak odľahčili verejnú dopravu, ale aj obmedzili počet sociálnych kontaktov.¹²

Graf č. 3 Pokles v dochádzaní do práce Francúzsko (v %)

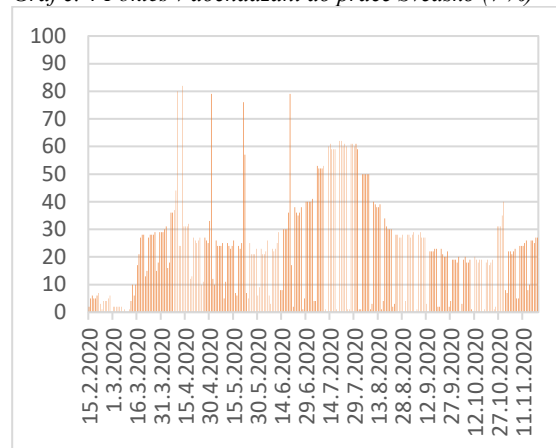
Zdroj: vlastné spracovanie dát z „Google COVID-19 Community Mobility Reports.“

¹² Gouvernement, FR: 2020. „Restrictions and requirements in metropolitan France.“ Dostupné: <https://www.gouvernement.fr/en/coronavirus-covid-19> Navštívené dňa 25.11.2020.

¹³ Government, SV. 2020. „For employers.“ Dostupné: <https://www.verksamst.se/web/international/running/gathered-information-to-entrepreneurs-due-to-the->

Švédsko takisto upozorňuje na vážnosť situácie a potrebu zamestnávateľov umožniť zamestnancom prácu formou HO, aby obmedzili zbytočné ohrožovanie zdravia a životov svojich občanov.¹³

Graf č. 4 Pokles v dochádzaní do práce Švédsko (v %)

Zdroj: vlastné spracovanie dát z „Google COVID-19 Community Mobility Reports.“

PANDEMICKÁ SITUÁCIA NA SLOVENSKU

Premiér Slovenskej republiky, Igor Matovič, neustále upozorňuje na nebezpečnosť nákazy, preplnenosť nemocníc, a nedostatok zdravotníckych kapacít na zvládnutie korona krízy.¹⁴ Momentálne prebiehajúce opatrenia ešte stále nepovoľujú žiakom vrátiť sa do školských lavíc, rúška sú naďalej nutné aj v exteriéroch, a mnohé reštauračné prevádzky ostávajú zatvorené.¹⁵ Denný prírastok prípadov COVID-19 na Slovensku naznačuje, že situáciu nemožno brať ľahkovážne. Napriek tomu sa odporúčania slovenskej vlády nezaoberajú pracovnými podmienkami, ani príkazmi na výkon práce z domu, a to aj pri vedomí, že

corona-virus/for-employers Navštívené dňa 25.11.2020.

¹⁴ Cuprik, R. 2020. „Slovensko je tri týždne od kolapsu nemocníc, hovorí Matovič.“ *SME* 11.10.2020.

¹⁵ Úrad verejného zdravotníctva. 2020. „Aktuálne platné hygienické opatrenia.“ Dostupné: <https://korona.gov.sk/platne-hygienicke-opatrenia-okt/> Navštívené dňa 25.11.2020.

pracoviská sa považujú za jedno z miest s najvyšším prenosom nákazy. Podľa simulácie projektu microCOVID¹⁶ sa v rámci Slovenska, v kancelárii s tromi ľuďmi, ktorí majú nasadené klasické rúška a sedia v dvojmetrovej vzdialenosti, zvyšuje riziko nákazy každého z nich až 50 násobne. Keďže je v súčasnosti k dispozícii

veľké množstvo technológií, práca formou HO sa považuje za jedno z najjednoduchších a nenáročných riešení, ktoré v obrovskej miere chránia zdravie obyvateľov.

¹⁶ microCOVID Project. 2020. Dostupné: <https://www.microcovid.org/?distance=sixFt&duration=2400&interaction=oneTime&personCount=2>

[&riskProfile=average&setting=indoor&theirMask=none&topLocation=Slovakia&voice=normal&yourMask=none](https://www.microcovid.org/?distance=sixFt&duration=2400&interaction=oneTime&personCount=2&riskProfile=average&setting=indoor&theirMask=none&topLocation=Slovakia&voice=normal&yourMask=none) Navštívené dňa 25.11.2020.

